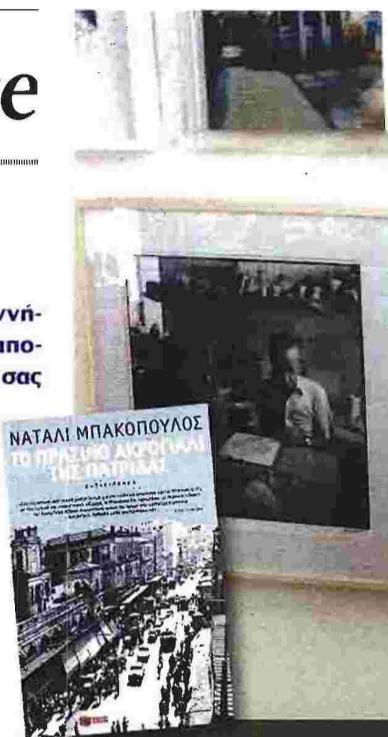

Bookvoice

Παρότι ελληνοαμερικανίδα που γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αμερική, αποφασίσατε να τοποθετήσετε το πρώτο σας μυθιστόρημα στην Ελλάδα και μάλιστα κατά τη διάρκεια μιας πολύ δραματικής και εκρηκτικής περιόδου της ιστορίας της. Γιατί αυτό; Ο πατέρας μου είναι από την Αθήνα και από πολύ μικρή ηλικία ερωτεύτηκα τη χώρα: τα τοπία της, την κουλτούρα και τη γλώσσα της. Ο τόπος αυτός –όχι με τη μεταφορική έννοια, όπως ίσως συμβαίνει συχνά στους πρώτους γενιές Αμερικανούς, αλλά κυριολεκτικά– πάντα ασκούσε μεγάλη επιρροή πάνω μου. Όταν είσαι ερωτευμένος με έναν τόπο στον οποίο δεν ζεις, η φαντασία σου περιπλανιέται σ' αυτόν όσο είσαι μακριά. Αυτή η απόσταση που αναπόφευκτα μοιράζει το μέσο

Το πράσινο ακρογιάλι της πατρίδας
Νάταλι Μπακοπούλου,
Μετάφραση: Χίλντα Παπαδημητρίου,
σελ. 576, εκδ. Πατάκης

Ο ποιητής **Χάρης Βλαβιανός** συζητάει με τη **Natalie Bacoroulos**

Ερωτευμένη με την Ελλάδα

σου, υποκινεί με εκπληκτικό τρόπο τη δημιουργικότητά σου. Όταν βρίσκομαι στην Αμερική, πάντα θυμάμαι τη μυρωδιά του ήλιου στην άσφαλτο και στις παραλίες, τους ήχους της κίνησης στους δρόμους της Αθήνας, τις μικρές λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής στην πόλη, που τόσο διαφέρει από τη ρουτίνα στο Ann Arbor. Με αυτές τις αντιθέσεις συνειδητοποιώ πως και οι δύο τόποι είναι ζωντανοί μέσα μου. Παρόλο που μπορεί να ακουστεί ως αντίφαση, το γεγονός πως συχνά αισθάνομαι ως παρατηρητής σε έναν τόπο που αγαπώ, δεν είναι αυτό που με αποξενώνει από αυτόν αλλά αυτό που με ενώνει μαζί του. Το να γράφεις καλά προϋποθέτει ισορροπίες. Ο Πίωργος Σεφέρης είχε γράψει στο ημερολόγιό του: «Ο άνθρωπος έχει πάντα δυο πρόσωπα: το ένα που δρα και το άλλο που βλέπει τον εαυτό του να δρα. Το ένα που υποφέρει και το άλλο που βλέπει τον εαυτό του να υποφέρει. Το ένα που αισθάνεται και το άλλο που παρακολουθεί τον εαυτό του να αισθάνεται».

Τέτοια έντονη συνειδητότητα είναι ριζωμένη στις εμπειρίες ενός συγγραφέα.

Διερευνάτε τις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα μέσα από την καθημερινότητα μιας ελληνικής οικογένειας, τις διαφορές και τις αντίθετες επιλογές των μελών της. Πείτε μας κάτι γι' αυτό. Πάντα με ενδιέφερε το πώς «επικοινωνούν» η πολιτική με τον προσωπικό βίο του καθενός. Όπου υπάρχει τυραννία και καταπίεση, φόβος και αβεβαιότητα, η εξέλιξη ενός δράματος είναι πολύ πιθανή. Όπως είπε και ο Charles Baxter: «Ο καθένας έχει την προσωπική του κόλαση».

Ταυτίζετε με κάποιον χαρακτήρα του βιβλίου σας; Φυσικά. Ταυτίζομαι με όλους! Με την ορμητικότητα της Σοφίας, με τις αγωνίες της Άννας και τα αισθήματα κατωτρότητας, με την εμμονή της Ελένης να κάνει πάντα αυτό που πρέπει και με την οργή του Μιχάλη. Είναι όλοι τους εγώ, κατά μια έννοια, γιατί εγώ τους έχω δημιουργήσει.

Ξέρω πως είστε ανιψιά του γνωστού ποιητή Μιχάλη Κατσαρού. Κατά πόσο επηρέασαν οι πολιτικές και κοινωνικές του απόψεις τον τρόπο που παρουσιάζετε την Ελλάδα της χούντας στο βιβλίο σας; Ο Μιχάλης έχει εμπνευστεί –και θέλω να τονίσω την έννοια «εμπνευστεί» και όχι «βασιστεί»– από τον Μιχάλη Κατσαρό. Εγώ δεν πρόλαβα να τον γνωρίσω, αλλά έχω ακούσει πολλές ιστορίες για εκείνον από την οικογένειά μου και από φίλους που τον ήξεραν. Ο πατέρας μου μου έλεγε για τον Μιχάλη πως ζούσε στο υπόγειο του πατρικού σπιτιού του στο Χαλάνδρι. μου έλεγε για την προσωπική του φιλία με τον Μίκη Θεοδωράκη, που μάλιστα μερικές φορές έμενε στο σπίτι τους. Όλα αυτά μου διέγειραν τη φαντασία. Ένας συνθέτης, ένας ποιητής, ένα υπόγειο – μια υπόγεια καλλιτεχνική ζωή. Ένας αθέατος, μυστικός κόσμος. Παρόλο που το βιβλίο δεν περιστρέφεται εντελώς γύρω απ' αυτό, ίσως είναι όμως ο λόγος που ξεκίνησα να το γράφω. Υπάρχει μια σκηνή στο βιβλίο όπου ο Μιχάλης μπαίνει μέσα σε ένα πολύ κομψό, κοσμικό καφέ το οποίο παλιότερα υπήρξε πιο «ταπεινό», ανεβαίνει σε μια καρέκλα και αρχίζει να φωνάζει στους πελάτες του – τόσο για το ότι «οικειοποιήθηκαν» το μαγαζί, όσο και για την παθητικότητα και την αδιαφορία τους για τη δικτατορία. Παρόλο που οι λεπτομέρειες και η προοπτική του χώρου είναι φανταστικά, το πραγματικό ξέσπασμα του Κατσαρού δεν είναι. Πριν γράψω τη σκηνή, πριν καν έχω συναισθησθώ τον πού με οδηγούσε το βιβλίο ή το τι πραγματευόταν, ένας Έλληνας ποιητής, ο Ντίνος Σιώτης, μου είχε πει αυτή την ιστορία για τον Κατσαρό και είχε κολλήσει στο μυαλό μου. Αφού δεν γνώρισα ποτέ τον πραγματικό Μιχάλη, η μορφή του ολοκληρώνεται για μένα απόλυτα στο μυθιστορηματικό ποιητή του βι-

βλίου. Παραφράζοντας τον Αριστοτέλη στα «Ποιητικά», ο ρόλος του ποιητή δεν είναι να πει τι πραγματικά συνέβη, αλλά να φανταστεί τι αναπόφευκτα θα μπορούσε να έχει συμβεί. Ποτέ δεν γνώρισα αυτόν τον άνθρωπο, και ίσως αυτός ήταν ένας τρόπος να φανταζομαι πως τον είχα γνωρίσει, να δημιουργήσω τη δική μου εκδοχή ενός ανθρώπου σαν εκείνον. Όσο για το πώς περιγράφω τη χούντα, εξυπακούεται πως είμαι κατά της χούντας. Όμως σίγουρα δεν γράφω ένα βιβλίο για να εκφράσω αυτό που μόλις είπα σε μια αράδα. Αν ένα έργο τέχνης είναι ξεκάθαρο στα μάτια του θεατή, δεν είμαι σίγουρη για το κατά πόσο είναι τέχνη. Νομίζω πως είναι μια φθηνή συγκαλυμμένη προπαγάνδα. Οι χαρακτηριστές μου ποτέ δεν θα ήθελα να γίνουν συγκαλυμμένα φερέφωνα. Κανείς δεν συμβολίζει μόνο ένα πράγμα: είμαστε όλοι ένα μείγμα αντιφάσεων.

Πώς πιστεύετε πως θ' ανταποκριθούν οι αναγνώστες στην Αμερική σ' ένα μυθιστόρημα που εκτυλίσσεται στην Ελλάδα, σήμερα μάλιστα που η χώρα έχει δεχθεί μπαράζ αρνητικών και πολλές φορές κακόβουλων σχολίων από αρκετά μεγάλα μερίδα των μίντια; Η Ελλάδα είναι ένα σημαντικό κομμάτι της Ευρώπης, ο κόσμος παρακολουθεί με προσήλωση τις εξελίξεις και σίγουρα το σημερινό ενδιαφέρον για την Ελλάδα είναι τεράστιο. Παρόλο που κάποια Μέσα φέρνουν αρνητικά προς την Ελλάδα, κάποια άλλα είναι πιο ευμενή και φιλικά. Πιστεύω πάντως πως οι περισσότεροι αναγνώστες σκέφτονται με πιο πολύπλοκους τρόπους. Η λογοτεχνία πρέπει να είναι ευέλικτη και να κινείται πέρα από δυάδες, πέρα από το υπέρ και το κατά, το ναι και το όχι. Έχει να κάνει με την πολυπλοκότητα των πθών, των αισθημάτων και της διανόησης. Νομίζω πως οι περισσότεροι αναγνώστες διαβάζουν ένα βιβλίο για να «ταξιδέψουν» σε κάποιο άλλο μέρος, σε άλλη εποχή, να ζήσουν διαφορετικές ζωές, τις ζωές των χαρακτήρων των βιβλίων που μπορεί να ταυτίζονται ή να είναι εντελώς διαφορετικοί από εκείνους. **A**